

13. STUDIJA

RODITELJSKE OBVEZE NOVOG STVORENJA

Velike Obveze Vezane Uz Korištenje Reproduktivnih Sposobnosti – Utjecaji Prije Rođenja – „Poučavaj Dijete Putu Kojim Treba Ići!” – Utjecaj Vjeronauka – Povjerenje Djece – Moć Sugestije U Odgajanju Djeteta – Naša Djeca u Vrijeme Nevolje – Ispravna I Neispravna Razonoda – Brak Djece Novih Stvorenja.

RODITELJSKE obveze su među najvažnijima koje se odnose na stvari čovječanstva. Sposobnost širenja ljudske vrste, sa svim mogućnostima i povezanih i vezanih s bićem koje je tako nastalo, je prekrasna – najbliži pristup čovječanstva božanskoj snazi. Doista, to je korištenje božanske moći od strane čovjeka kao Božjeg zastupnika. Mogućnosti povezane s rođenjem svakog djeteta protežu se u suprotnim smjerovima prednosti ili nedostataka, dobra ili zla, časti ili sramote, do predivnih krajnosti. Sigurno ako je čovječanstvo to shvatilo sa svog istinskog stajališta, to bi podiglo rađanje djece sa nivoa strasti i opuštanja intelektualnih i moralnih načela na posvećeni nivo, u kojem bi se odgovornosti očinstva i majčinstva shvaćale na način i do stupnja postignutog zasigurno od njih vrlo malo. Te misli o obvezama bi se trebale protezati ne samo na dijete, čije mentalne i moralne i fizičke karakteristike ovise o roditelju, nego također i na Stvoritelja koji je čovječanstvu povjerio ovu divnu sposobnost razmnožavanja i kome bi se, kao upravitelji, obračun, račun upotrebe ove božanske moći trebao očekivati položiti.

Ti se osjećaji odgovornosti pojačavaju kako započinjemo shvaćati da pod božanskim uređenjem ne samo da rade roditelji utječu na karakter djeteta koje dolazi u trenutku njegovog začeca, nego tijekom cijelog razdoblja trudnoće. U tom

razdoblju um majke, njene misli, njezina raspoloženja, njeni osjećaji utječu na embrio djeteta; i ne samo to, nego i u takvom razdoblju sama majka je posebno osjetljiva na utjecaje koji ju okružuju, od kojih su mnogi, ako ne i svi pravilno pod brigom muža. Ako je majčin um sačuvan svjetlim i vedrim, a srce sretno, to će povoljno utjecati na embrij; ali ako je upravo suprotno maltretirana, zabrinuta, uznemirena, zaokupljena prepirkama i zbunjenostima, ova će nevolja sigurno biti utisnuta na embrio, dajući ljuti ili tužni ili zlovoljni stav za život. Ako su prenatalni uvjeti koji ju okružuju oni razuzdanosti i sebičnosti i podlosti, je li ikakvo čudo što embrij tako impresioniran i dijete rođeno s takvim dojmovima treba biti zlobno, neplemenito i sa tendencijama prema razvratnosti, sebičnosti, itd.?

Ne treba nas razumjeti kao da tvrdimo da se svo zlo u svijetu izravno može pratiti s roditeljskim nasljeđem grijeha i slabosti datih djetetu u razdoblju trudnoće, čak ni da je sve to sljedivo do ovoga i do naknadnog odgoja djeteta za muževnost ili ženstvenost. Priznajemo da je moguće da su neki loši ljudi i loše žene bili relativno dobro rođeni i čak odgojeni kao što je Sotona stvoren savršenim i hotimično je sagriješio pod Stvoriteljevim poučavanjem: ipak smo ozbiljno skloni sumnjati u to da su mnogi loši karakteri ikada imali ovo dvoje važnih pomoći prema ispravnosti. U potpunosti se slažemo s Biblijskom izjavom općeg pravila: „Odgajaj dijete prema putu kojim će ići; i kad ostari, neće odstupiti od njega.” Koliko mnogo roditelja, manje ili više sklonih dovoditi u pitanje istinitost ovog teksta, imaju na umu da je vrijeme da se počne odgajati dijete trenutak njihovog začeca, i da jadno začeto dijete treba biti podignuto iz slabosti i ludosti i grijeha koji su bili utisnuti u njega prije rođenja?

Ne želimo nagovjestiti mogućnost rođenja savršenog djeteta u sadašnjim palim i nesavršenim uvjetima. Naprotiv, dobro se

sjećamo Gospodinove izjave, „Tko može iz nečistog iznijeti čistu stvar?” Priznajemo da je istina za sve da: „Rođen sam u grijehu, oblikovan u bezakonju i u grijehu me je majka začela,” i samo potičemo da, što god svijet vidio ili ne na ovu temu, Gospodinov narod Novoga Stvorenja trebao bi shvatiti mogućnost ublažavanja u nekoj mjeri mrlja i slabosti koje pripadaju paloj rasi. Oni bi se u najmanju ruku trebali pobrinuti da su njihova djeca rođena s toliko plemenitim karakterima koliko ih mogu podariti na njih pod božanskim uređenjem. Oni će i dalje biti u palom stanju, i Spasitelj će im i dalje trebati, i bez njega nikad ne bi mogli doći ni do savršenstva ni do dostojnosti vječnog života. Tjelesni čovjek može percipirati ovu istinu do neke mjere i može profitirati od sugestija poput ove, ali ne do te mjere u kojoj to Novo Stvorenje može.

Koliko god da će nastojati, tjelesni čovjek je još uvijek tjelesan – od zemlje, zemljan – i, prema tome, može utisnuti u svoju ženu i ona na embrio, samo takve misli i osjećaje kakve oni sami posjeduju, a oni su nužno u nedostatku u pogledu najviših osjećaja – duhovnih. Dok um Novog Stvorenja shvaća duhovne nade i obećanja i ideale, i pravilno nastoji utisnuti to na one koje će Gospodin, Bog naš, pozvati svojom istinom i milošću – posebno nastoji razviti djecu Božju – unatoč tome ako iz bilo kojeg razloga uđu u bračne odnose i smatraju pametnim razmnožavati ljudsku obitelj, u tom pogledu imaju veliku prednost nad tjelesnim muškarcem i ženom. Imaju uzvišenije ideale, veličanstvenije nade, plemenitije težnje, čistije radosti: i shvaćajući utjecaj njihovih misli i emocija i osjećaja na embrio, takvi bi roditelji bili u položaju učiniti za dijete zaista puno više nego što bi to mogli učiniti drugi roditelji za svoje potomstvo.

Svijet je donekle stekao sebičnu mudrost po ovim osnovama. Na primjer, oni koji su zainteresirani za finu stoku, goveda,

konje, ovce itd., ne samo da posvećuju više nego običnu pažnju pravilnom uparivanju, nego, osim toga, posebno kada se nastoje uzgojiti brze konje, pažljivo obraćaju pažnju na majke tijekom razdoblja trudnoće. Svaka njihova potreba i udobnost su osigurani, njihove staje su čiste, svijetle, dobro osvijetljene; i ne znajući sa sigurnošću do kolike mjere kobila može cijeniti slike, zidovi njezine staje prikazuju slike trkaćih konja. Štoviše, dok nosi ždrijebe odvedena je tamo gdje može vidjeti konje u natjecanju, utrkama, itd. Sve je to zamišljeno da kod majke proizvede ambiciju, čiji će se dojam koji se odražavao na njezin embrio ždrebeta pokazati korisnim, povoljnim za brzinu, a time i financijski i drugačije isplativim i ugodnim vlasniku.

Ljudski roditelji nemaju takav financijski interes za svoje potomstvo; nego oni moraju ili bi trebali imati daleko dublji i nesebični interes. Njihove nade i ambicije u korist njihovog djeteta trebale bi biti da ih vide dobro obdarenima u pogledu mentalnih i moralnih osobina. I premda se Novo Stvorenje ne može nadati začeti svoje dijete za duhovnu prirodu (budući da to nije njegova oblast), moglo bi se nadati da će mu dati takvo zemaljsko nasljeđe dobre naravi koje bi bilo blisko u suglasju sa duhovnim stvarima. Mnoga su djeca rođena od poštenih, bogobojaznih roditelja i bila su shodno tome blagoslovljena, i ovaj utjecaj, povoljan za visoki ljudski standard, otišao je kamo god je Kristovo Evanđelje otišlo. Stoga imamo uzvišenije vrste i standarde danas općenitije rasprostranjene u civiliziranim zemljama nego u poganskim zemljama, bez obzira na činjenicu da je Kršćanski puk općenito samo nesavršeno shvatio njihove prednosti i odgovornosti u vezi sa svojom djecom.

Zbir argumenta je sljedeći: Ako se Novo Stvorenje uparuje, i namjerava podići potomstvo prema tijelu, trebali bi školovati svoj um i želje tako da trenutak začeca ne bi trebao biti samo jedan uzajamne ljubavi i poštovanja, nego i onaj strahopoštovanja prema Stvoritelja i uvažavanja Bogolike moći razmnožavanja koja im je darovana. To bi trebala biti i prigoda molitve za

božanski blagoslov; i svaki dan i svaki sat nakon toga, interesi djeteta trebali bi biti čuvani u svim životnim aranžmanima. To ne bi trebalo smatrati pukim životnim događajem, već najvažnijom stvari. Bila bi to posebna prilika za pokazivanje milosti duha, koje su prethodno bile njegovane u znatnoj mjeri – vjera u Boga i u njegova obećanja, nada, povjerenje, strpljenje, bratska dobrota, krotkost, blagost, ljubav. Ti, naravno, prevladavaju uvijek među onima koji su iz Novog Stvorenja, ali oni bi trebali biti na oprezu u takvom trenutku zbog njihovog shvaćanja da utječu, utiskuju, impresioniraju karakter na drugoj generaciji.

Što je više moguće, dom bi trebao biti svijetao i vedar, um usmjeren na takve kanale koji bi bili korisni, čitanje, pisanje, matematika i praktične dužnosti života. Također treba imati na umu kulturu srca – kultiviranje uzduž linija koje su u potpunosti u skladu s načelima pravde, ljubavi i mudrosti, uz neprestano priznavanje Gospodina u svim životnim stvarima; s brižnim povjerenjima kao između muža i žene te ljubaznih i dobronamjernih osjećaja prema svijetu općenito. S dobročinstvom, pravdom, ljubavlju, povezanima sa svim životnim zbivanjima, uvjeti bi bili najpovoljniji; ali takvo stanje jedva da se može zamisliti bez potpune suglasnosti muža i bez njegove pažljive skrbi i nadzora; jer, kao što je već sugerirano, majka je u to vrijeme najmanje sposobna preuzeti nadzor nad stvarima, čak i kad su to one stvari koje ispravno pripadaju njezinoj domeni u obitelji. Tada, također, suprug mora biti pažljiviji predvoditi u razgovoru na pravi način, pružiti prikladnu i hranjivu mentalnu kao i materijalnu hranu, i prije svega da potakne čisti um njegove supruge u pogledu Gospodina i njegovog slavnog plana i svih obilježja božanskog karaktera, njegove mudrosti, ljubavi, dobročinstva, pravde i moći.

Mnogi bi Kršćanski roditelji mogli na to odgovoriti da njihove okolnosti u životu nisu takve da bi imali sve pogodnosti i udobnosti i slobode od kućanskih i drugih briga u takvom

trenutku. Mi odgovaramo da smo samo istakli ideal, i da je na svakom Gospodinovom djetetu da se nastoji približiti što je moguće bliže ovom idealu. Ali Novo Stvorenje nikada ne bi smjelo zaboraviti da u tome kao u svim drugim iskustvima života, Gospodin svojom milošću i duhom nadoknađuje za njega sve zemaljske gubitke i nedostatke. Takav jedan, pod nepovoljnim okolnostima u bilo kojem stupnju, trebao bi mnogo iskrenije u molitvi tražiti da ima srce ispunjeno mirom Božjim koji nadilazi svako razumijevanje i da to neprestano vlada. Jedan od rezultata ovog mira u srcu je to, da koliko god nered neizbježno mogao okruživati majku, dijete bi sigurno uživalo u većoj mjeri mira i ljubavi nego inače – više nego što bi njegova braća i sestre rođeni pod drugačijim okolnostima mogli imati. Trebao bi biti manje nervozan i čangrizav, više staložen i miran, više skloniji pravednosti u načelu i ponašanju.

„Poučavaj Dijete Putu Kojim Treba Ići!”

„Onaj tko štedi šibu, mrzi svoga sina.” (Izreke 13:24) „Jer koji je sin kojega otac ne kažnjava?” „A, ako ste bez kažnjavanja...onda ste kopilad, a ne sinovi.” (Hebr. 12:7)

Ništa nije dalje od naše namjere nego poticati na neselektivno i često korištenje šibe u odgajanju djece. Međutim, citirali smo ove retke kako bismo pokazali da pogrešan stav onih koji drže do tjelesnog kažnjavanja od strane roditelja, čak i kad je to potrebno, nije u redu. Dom kojim se vlada šibom nužno mora biti nesretan dom. Domovi Novih Stvorenja trebali bi biti oni kojima vlada ljubav, a ne šiba. Šibu treba držati samo kao povremenu potrebu za provođenjem pravila ljubavi; i kad se njome upravlja, njome treba rukovati s ljubavi i nikad rukom bijesa. Nova stvorenja, upravljana duhom zdravog uma, uče postupno da je red jedan od prvih nebeskih zakona, i time i da bi trebao biti jedan od prvih elemenata i karakteristika domova Novih Stvorenja.

Međutim, red nužno ne znači apsolutnu tišinu, inače bi pustinja i tihi gradovi mrtvih bili jedina mjesta na kojima bi vladao red. Red može značiti i radost kao i mir, sreću kao i odmor, slobodu kao i zakon. Red znači zakon – s Novim stvorenjima Zlatno Pravilo i Zakon ljubavi upravljaju glavom kuće i njegovom pomoćnicom, kao i s djecom, stvarajući roditelje uzorima za djecu u svim Kršćanskim milostima. Zakon, čak i Zakon ljubavi, znači nagrade i kazne, a u obiteljima su roditelji ti koji ih dijele. U skladu s njihovim shvaćenim slabostima oni pak trebaju smjernice Nebeskog Oca da ga mogu proslaviti ne samo u svojim srcima i voljama, nego da će njihovi domovi biti zemaljski uzorci domova pravednika, domova onih koji imaju Kristov um.

Njihove nagrade za njihovu djecu trebale bi biti u pripremi takvih udobnosti i blagoslova kakve okolnosti, pod kontrolom prepoznate providnosti, može dopustiti. Njihove kazne mogu biti više ili manje ozbiljne već prema volji djeteta, ali nikada prema standardu pravde, nikada u pokušaju da se djetetu odmjeri kazna u punoj mjeri onoga što bi njegovo ponašanje moglo pravedno zahtijevati – jer ni sami nismo pod pravdom, već pod milosrđem, pod ljubavlju i moramo pokazati milosrđe, ne samo u našem ophođenju drugima, nego posebno u našim odnosima s vlastitom djecom, čije su nesavršenosti i mane, nesumnjivo, sljedivi u većem ili manjem stupnju od nas i naših predaka. Ljubav može ponekad kazniti odbijanjem poljupca, kao što ponekad može nagraditi davanjem poljupca; može ponekad na neko vrijeme isključiti neposlušnog iz društva poslušnih i užitaka omogućenih za njih. Zakon ljubavi ponekad može i upotrijebiti štap discipline do te mjere da nijeće večeru ili dajući samo potrepštine, kruh i vodu i zadržavajući neke od dodatnih udobnosti i raskoši; ili ponekad može koristiti doslovnu šibu kazne za provođenje poslušnosti, i tako

sačuvati red i blagoslove doma, ne samo za poslušnu djecu, već i za kažnjenu, kojega se nada da će tako blagosloviti i dovesti u potpunosti u sklad.

Jedva da je potrebno opomenuti Novo Stvorenje da ne bi trebali upotrebljavati ljutite ili oštre riječi svojoj djeci; jer takvi znaju da je jezik te vrste neprimjeren bilo kome pod bilo kojim okolnostima. Naprotiv, njihov „govor treba biti s milošću,” s ljubavlju, s dobrotom, čak i kad kore. Niti je potrebno sugerirati razredu kojem se obraćamo neprimjerenost ishitrenog udarca, što bi djetetu moglo naštetiti ne samo fizički – možda trajno ozlijeđivši sluh – nego također i ranivši njegove naklonosti, u njemu umjesto toga razviti strah od roditelja umjesto ljubavi, što bi trebalo smatrati jedinom ispravnom podlogom na kojoj su poslušnost i red u domu izgrađeni. Nadalje, brzopleti udarac ili primjedba bili bi pogrešni, ukazivali bi na pogrešno stanje uma od strane roditelja – stanje nepovoljno za pravilnu, pravednu odluku o stvarima u skladu sa Zakonom Ljubavi. Roditelj to sebi duguje kao dio svoje vlastite discipline, kao i prema svom djetetu, da nikada neće izreći kaznu koju nije dovoljno razmotrio, i hladno i nepristrano utvrdio da nije *više*, nego *manje* nego što bi pravda mogla pravilno zahtijevati. Duguje sebi također da će dijete u potpunosti razumjeti situaciju, potrebu za očuvanjem reda u kući, da se sreća doma može nastaviti na blagoslov svih ukućana; da dijete također dobro razumije da roditelj nema bijesa prema njemu, nema zlobe, nema mržnje, ništa osim suosjećanja i ljubavi i želje da mu čini dobro.

Zemaljski roditelji mogu pokušati takvu kontrolu, ali nedostajat će im važna pomoć u njenom provođenju; jer budući se nisu podredili u potpunosti i skroz nebeskom Ocu i njegovoj kontroli i njegovoj Riječi, oni ne mogu ukazati, kao bi to Novo Stvorenje, na božanski Zakon i njihovu odgovornost, i njihovo priznanje i nastojanje biti poslušni istima. Kršćanski roditelji

imaju – ako će ju iskoristiti – neizmjernu snagu prednosti u bavljenju sa svojom djecom. Trebali bi čitati svojoj djeci iz Riječi, božansko odobrenje roditeljskog autoriteta – božanski zahtjev da roditelj odgaja dijete putu kojim bi trebao ići; i dodatno bi trebao istaknuti nužnost za tim – jer svi smo pali i nismo u mogućnosti doći do božanskog standarda itd. ; da su sva ta sredstva i korekcije potrebni kao pomoć u suzbijanju zlih tendencija pod kojima smo rođeni. Velika je pogreška pretpostaviti da dječji um ne shvaća ova načela, ne shvaća dobro i zlo i prikladnost pravednih kazni za nepravde, isto tako kao i nagrade za činjenje dobra.

Mnogi roditelji zaboravljaju gledati unatrag i zapaziti kako su i oni sami veoma rano naučili cijeniti načela pravednosti – cijeniti roditeljsku brigu koja je zanemarivala da ne ukori, ne ispravi, pa čak i kazni kad se to činilo potrebnim. Prisjetimo se također i kako je bio oštar naš osjećaj za pravdu dok smo bili djeca – kako smo mentalno odobravali roditeljsku stegu kad smo razumjeli da je njen motiv bio za razvoj karaktera, ali kako smo zamjerali ako nismo vidjeli načelo pravde, ako bili smo ukoreni ili na neki drugi način kažnjeni za stvari za koje nismo bili krivi ili ako smo bili kažnjeni preko razumne kazne u skladu s kaznenim djelom. Ne samo da je to najbolji i najsigurniji način kontrole djeteta i tako usmjeravati njegov um na liniji ispravnog i neispravnog, istine i laži, pravde i nepravde, nego to također čini i odgajanje djeteta u *karakteru*, kada je najosjetljivije na utjecaj roditelja. Karakter se stvara u vrijeme kad su savjest i prosudba djeteta u njihovom formativnom stanju i kada ono pravilno prepoznaje roditelja kao njegovog jedinog zakonodavca. Ako bi se ovo djelo izgradnje karaktera ignoriralo u djetinjstvu, posao je višestruko teži u budućim godinama, osim nedostataka koji će se nagomilati i roditelju i djetetu i susjedima i prijateljima u međuvremenu.

Stoga je najvažnije primijetiti da se odgajanje djeteta ne sastoji samo u tome da ga se podučava glede njegovog izvanjskog ponašanja u uljudnosti, čistoći, poslušnosti itd., nego osim toga, i to doista poglavito, u uspostavljanju *pravih principa u srcu* – pravilno prepoznavanje uma Gospodinovog kao jedinog životnog standarda, i za stare i mlade. Zlatno pravilo, Zakon ljubavi, velikodušnosti, krotkosti, strpljivosti, blagosti, dugotrpeljivosti, treba biti ukorijenjeno što se tiče djetetovog odnosa prema drugim članovima obitelji, prijateljima u igri itd. Dijete koje je naučeno biti sebično ili ono kojemu nije bila ljubazno skrenuta pažnja na prirodnu sebičnost (iako ne u prisutnosti drugih) i koje nije brižno ukoreno i ispravljeno, nedostaje mu najvažnija pouka u najpovoljnijem trenutku.

Roditelj koji zanemari takvu priliku za davanje upute i ispravljanja uma i rasuđivanja, isto tako kao i prema vanjskom ponašanju, ne samo da promašuje najpovoljniju priliku u odnosu na njegovo dijete, nego dopušta korovu da raste u vrtu srca gdje bi samo milosti duha trebale rasti; i time polaže manje ili više nevolje za sebe u ophođenju s tim djetetom tijekom budućih godina. Mnoge boli u srcu i suze dobronamjernih roditelja zbog svojeglavosti, tvrdoglavosti, sebičnosti i „bezglavosti” njihove djece mogli su se poštediti da su izvršili svoju dužnost prema toj djeci u djetinjstvu. Nadalje, takvi roditelji gube veliki blagoslov u njihovim vlastitim iskustvima; jer je nesumnjivo istina da roditelj koji pravilno odgaja svoje dijete u nesebičnosti, ljubavi, poslušnosti, poštovanju prema Bogu, korisnost svojim bližnjima, itd., itd., dobivat će dragocjena iskustva za sebe – rast u milosti, rast u znanju i rastu u ljubavi, nastojeći istovremeno podučavati ove principe svom djetetu. Naučit će, također, da će i dijete očekivati *pronaći* ga kao ilustraciju u svom svakodnevnom ponašanju i u svojoj vezi s Bogom i članovima njegove obitelji i njegovim bližnjima, principe koje on želi usaditi u druge. To će ga učiniti pažljivijim prema vlastitim riječima, svojem vlastitom ponašanju; i takvu opreznost, takvu

obazrivost u svim malim životnim stvarima, javnima i privatnima zasigurno će razvijati kod takvog roditelja sve više i više milosti Gospodinovog Duha, čineći ga tako sve prihvatljivijim Gospodinu i pripremajući ga i usavršavajući ga za Kraljevstvo.

Atmosfera u domu, koliko god bila siromašna, trebala bi biti jedna čistoće. Apsolutna čistoća u mislima, riječima i djelima znamo da je nemoguća u našim današnjim uvjetima, baš kao i materijalna čistoća apsolutno je nemoguća tamo gdje je zrak pun čađe i prašine. Ali svaki Kršćanski dom trebao bi biti takav da je gotovo apsolutno čist što je više moguće – izvana slobodan od zemlje i prljavštine koliko okolnosti dopuštaju i bez moralnog okolišanja i nečistoće koliko nesavršene zemljane posude mogu biti načinjene. Svako dijete treba biti u stanju gledati natrag u svoj dom, koliko god bio skroman, ma kako oskudno namješten, kao čisto mjesto, kuća Božja, sveto mjesto. On bi se trebao moći osvrnati i u sjećanju prisjetiti glasa molitve kod obiteljskog oltara, ljubaznih riječi oca ili majke u raznim prigodama, i općeg duha mira i odmora kroz zadovoljstvo i podvrgavanje božanskoj providnosti. Trebao bi moći osjetiti slatko miris ljubavi koji obuzima dom i povezan sa svakim njegovim članom, očitujući se u krotkosti, blagosti, ljubaznosti, uslužnosti.

Dijete koje se rodilo i odgajalo u takvoj atmosferi ljubavi može se očekivati da će željeti ugoditi Gospodinu i biti mu poslušno od najranijih trenutaka njegove svijesti; i od trenutka kad navršši deset do dvanaest godina trebalo bi ga potaknuti da razmotri primjerenost potpunog posvećenja Gospodinu – imati na umu da je njegov položaj pred Gospodinom u razdoblju nezrelosti suda preko roditelja, ali da koliko je dosegnuta proporcionalna zrelost uma Gospodin očekuje osobno posvećenje. Bude li takvo dijete tako odgajano, zanemarilo ili odbilo posvetiti se Gospodinu, možemo biti sigurni da će se utjecaji doma i dalje nastaviti, iako kad su se dostigle godine

zrelosti i nikakav savez s Gospodinom nije ostvaren, takav može ispravno oklijevati prići prijestolju milosti – oklijevati tražiti Gospodnji blagoslov koji je obećao onima koji jesu *Njegovi*, jer je odbio postati Njegov. Ipak, takvi će se i dalje držati dragocjenog sjećanja na prigode pristupa prijestolju milosti i božanskoj straži nad domom djetinjstva i nad sobom, i tamo će neprestano biti čežnja za božanskom zaštitom i za prednošću približiti se Stvoritelju s vapajem, „Abba, oče“, i ostvarenjem odnosa s Njim. Ako takav postane roditelj, instinktivno će osjećati želju da odgaja svoju djecu onako kako je i on bio odgajan, i svi će se ti utjecaji postupno povlačiti sve više i više po njegovom srcu, i jake vjerojatnosti su da će se barem u to vrijeme posvetiti. U svakom slučaju, utjecaji pobožnog doma će biti s njim, svete zaštite od mnogih neumjerenosti pod kojima bi inače on mogao pasti.

Usporedite takav dom s njegovim slatkastim mirisom ljubavi, dobrote, strpljenja, blagosti, s domom u kojem se ne očituje Gospodinov Duh – dom u kojem je sebičnost zakon u kojem dijete zapaža svađe između roditelja i kako svaki traži svoje na trošak drugog, u kojem dijete čuje samo korenje, prigovaraje, pronalaženje grešaka, ljutite riječi, grube zvukove, itd. To postaje zaraznim među djecom, i oni se pak svađaju zbog svojih malih stvari, ljutito razgovaraju jedan s drugim i drže kućanstvo u neprestanim previranjima. Kontinuirana praksa sebičnosti u domu razvija ovaj organ u umu i u ponašanju djeteta.

Ako ga ljutitim glasom roditelj naziva „malim nitkovom“ i osjećaji djeteta, isprva povrijeđeni takvim razmišljanjima protiv svog karaktera, postaju sve jači, i on postupno uči slaviti to što je mali nitkov. Kad prvi put čuje bijesnu i nestrpljivu majku kada usklikne: „Razbit ću te unutar centimetra tvog života! „ili“ Slomit ću ti leđa! „nema sumnje da postoji mjera terora koju riječi prenose na srce djeteta, ali neće mu biti potrebno dugo da

nauči da su to prazne prijetnje od kojih ima relativno malo razloga bojati se; i postupno dok saznaje da građanski zakoni zemlje ne bi dopustili roditelju da počini ozbiljno nasilje, djetinji um zaključuje da je roditelj imao volju učiniti to zlo, ali jednostavno mu nedostaje slobode. Iz tako malog uma velik dio izvornog ljubavnog nagona je izveden. Ono smatra svog roditelja jednako neistinitim u pogledu obećanja – da se obećanja često daju bez i najmanje namjere njihovog ispunjenja. Tako se dijete uči lagati, prijetiti, obećavati, obmanjivati druge u odnosu na njegove stvarne namjere. Da li je ikakvo čudo da takvo dijete postane teškog karaktera? Čudo je, da između tako lošeg odgoja, ravnodušnog odgoja i nikakvog odgoja sav civilizirani svijet nije puno gori nego što jest.

Dijete Rođeno U Opravdanju

U svim tim stvarima Novo Stvorenje ima odlučujuću prednost nad svim drugima u odnosu na njegovu djecu. Oni trebaju, za početak, biti bolje rođeni, bolje obdareni rođenjem. I ovu prenatalnu nadarbinu treba poticati od najranijih trenutaka djetinjstva. Beba od nekoliko dana prilično je sigurno da ćete biti nervozna i razdražljiva te u nevolji ako je majka takva; utjecaj ide na dijete, ne samo majčinim mlijekom, nego telepatski, električno, od njezine osobe do djeteta. Kakvu općenitu prednost, stoga, Novo stvorenje ima u prebivanju Duha Gospodnjeg u njemu, sa svojim mirom, ljubavlju i radošću; i kako favorizirano je dojenče pod takvom njegovom! Ljudski govoreći, koliko su velike njegove mogućnosti u usporedbi s mogućnostima drugih u pogledu plemenite muževnosti i ženstvenosti; i govoreći sa stanovišta Gospodnje Riječi, kolika je njegova prednost kad imamo na umu da su sva zbivanja djece Gospodinovog posvećenog naroda, poput njih samih, pod nadzorom božanske providnosti; da djeca vjernika, također, dolaze pod uvjete obećanja da „sve stvari rade zajedno za dobro „njima!

Nije teško uočiti da djeca Novih Stvorenja imaju *okvirno, opravdano* stajanje s Bogom, s obzirom na odnos njihovih roditelja prema njemu i prema njima. Kao što su neposluh i otuđenje Adama i Eve od Nebeskog Oca donijeli otuđenje svom njihovom potomstvu, tako i pomirenje Gospodinova naroda kroz zasluge velikog pomirenja, ne samo da ih vraća u sklad s Bogom, nego se računa da su i njihova djeca opravdana putem svojih roditelja i zbog njihovih roditelja, do trenutka kada će dijete imati svjesnost i vlastitu volju. Pitanje je složenije, međutim, kada je jedan roditelj Gospodinov, a drugi stranac i otuđen od njega; ali Apostol nas uvjerava da u takvom slučaju Bog računa dijete kao svoje, i to bez obzira na to koji je od njegovih roditelja Gospodinov učenik. Utjecaj roditelja koji je vjernik, posvećenog roditelja, računa se kao kompenzirajući i providonosni onome neposvećenog roditelja, barem što se djeteta tiče. Na ovu temu Apostol kaže:

„Inače bi vaša djeca bila nečista [grešna, osuđena].”

„Jer je muž koji ne vjeruje posvećen ženom [vjernicom], a žena koja ne vjeruje posvećena je mužem [vjernikom]. [s obzirom na temu koju razmatramo, naime potomstvo njihovog braka]; Inače bi vaša djeca bila nečista [grešnici pod osudom, neopravdani, nepovezani s Bogom, otuđeni od njegove brige i blagoslova], a sada [s obzirom na tu pripremu božanske milosti] su sveta [to jest, u okvirno opravdanom stanju s Bogom, kroz koje se on može ophoditi s njima, a ne ih smatrati neprijateljima].” (1. Kor. 7:14)

Pitanje pravilnog odgoja djece može biti teško, ali Gospodinu to nije previše teško urediti; i, prema tome, roditelj koji je postao Kršćanin može očekivati da milost Gospodnja proporcionalno obiluje s obzirom na njegove poslove i trebao bi ozbiljnije tražiti mudrost i pomoć koja dolazi odozgo, da on

može biti u stanju ispravno izvršavati svoje dužnosti pod najiskušavajućim okolnostima. Gospodinova milost dovoljna nam je u svakom stanju. Činjenica da je jedno Novo stvorenje, a drugi nevjernik ili neposvećeni ne mijenja božansku pripremu u odnosu na poglavarstvo obitelji. To i dalje pripada mužu, a ako je i Novo Stvorenje on mora voditi poslove svoje obitelji najbolje što može u datim okolnostima i vođen obećanom mudrošću s visine. Ako je supruga Novo Stvorenje, njezin zdrav um, predanost načelima pravednosti, nježnost, krotkost, promišljenost, oprez, trebalo bi ju napraviti takvim draguljem u obitelji, trebalo bi prouzročiti da njezina svjetlost zasja pred njenim mužem, da bi mu bilo zadovoljstvo pružiti joj praktički potpunu kontrolu nad djecom, za što bi on prepoznao da je ona posebno prilagođena. Bilo koju vlast ili autoritet koje bi trebala izvršavati, međutim, delegirao bi joj njezin suprug, koji je, bio svetac ili grešnik, odgovorna glava svoje obitelji.

Slično bi i suprug, puštajući da njegovo svjetlo sja, trebao očekivati da će njegova supruga, kao i njegova djeca uskoro, razaznavati njegovu razliku od nereligioznih ljudi, njegov duh ljubavi, njegovu blagost i uslužnost i duh zdrave pameti. Ipak, ako ovi rezultati, što bi se i trebalo očekivati, ne dolaze – ako je veća vjernost, to je gore postupanje nevjerničkog partnera – čak do te mjere da bi razdvajanje moglo biti potrebno, sjetimo se toga da nas je Gospodinov savjet unaprijed upozorio da bi takvo moglo biti naše iskustvo; govoreći: „ne čudite se požaru što bukti među vama da vas iskuša, kao da vam se nešto neobično događa“; i opet: „Čovjekovi će neprijatelji biti oni iz njegova kućanstva.“ I opet, „Nisam došao donijeti mir na zemlju, nego mač.“ Moja poruka, iako je poruka mira i blagoslova u sadašnje vrijeme, često rezultira svađom, jer djeca tame mrze svjetlost, i zato će mnogi od njih, ispod obmane Protivnika i slabosti njihove vlastite pale prirode,

voditi kontinuirani rat protiv nje. Ne misliti da je to neobično, smatrajte to dijelom vaše kušnje, izdržite to kao dio božanske volje, sve dok Gospodin ne otvori vrata izlaza.

Neki koji su postali Gospodinov posvećeni narod, članovi Novog Stvorenja, mole za savjet, rekavši: „U svom ranokršćanskom iskustvu u nominalnoj Crkvi bio sam pogrešno poučen. Bio sam naveden da shvatim da kad sam dobio religiju, spasio se, nisam trebao ništa više, već jednostavno ići redovito u Crkvu i plaćati članarinu. Dobio sam malo ili nimalo uputa glede potrebe za iskorjenjivanjem grijeha i sebičnosti iz vlastitog srca i primanja umjesto toga sve više i više Duha Gospodnjeg, sa njegovim bogatstvom ljubavi i svih unutarnjih milosti povezanih s tim. Dao sam svako dodatno vrijeme i energiju za pomoć mojem mužu u njegovom poslu i težnji za usponom u svijetu, i ostao u neznanju smisla mog začeca Duhom, i da bih trebao njegovati novost uma koji sve manje teži za zemaljskim stvarima i sve više i više za nebeskim karakterom i milostima i snazi i rastu. Za to vrijeme su mi se rodila djeca. Pretpostavljam da su naslijedili ove moje osobine koje sam njegovala u vrijeme kad sam ih nosila i poslije njihovog rođenja shvatila sam da su nažalost bili lišeni onog što sada vidim kao pravo odgajanje koje djete treba primiti, odgovarajuću dužnost roditelja koji je Novo Stvorenje u Kristu Isusu. Sada su moja djeca divlja, svojevoljna, sebična, neposlušna. Ne samo da im nedostaje pijeteta prema Bogu, nego također nedostaje im pijeteta prema meni i mojim vjerskim pogledima. Što mogu učiniti s njima? Shvaćam Gospodinovo oprostjenje, kroz Krista, za moj neuspjeh u neznanju o dužnostima prema njima u prošlosti. Shvaćam, također, da samo žanjem ono što sam posijala i da su moja sadašnja iskustva samo odmazda za moju nepažnju u vezi dužnosti u prošlosti. Oh, gdje je bio moj Kršćanski razum? Kako sam bila lišena duha zdrave pameti i gdje su bili moji vjerski učitelji i vodiči, koji su me ne samo pogrešno učili glede božanskog karaktera i plana, nego koji me

čak nisu ni uputili što se tiče najjednostavnije prirodne dužnosti – mojih roditeljskih obveza? Jao, shvaćam da sam potrošila novac dajući podršku onome što nije bilo kruh, onome što ne zadovoljava – materijalno ili duhovno! Ali sad koja je moja dužnost? Koji smjer trebam slijediti? Kako mogu ispraviti što je više moguće moje zanemarivanje prošlosti?”

Naš odgovor na takve upite je i u ovoj kao i u drugim stvarima da Gospodinov narod ne bi smio tugovati kao oni koji imaju nemaju nade. Gospodinu će, nesumnjivo, biti drago što nas pronalazi sa žaljenjem zbog neuspjeha u prošlosti, i nesumnjivo će mu biti drago što ćemo ga zamoliti za oproštaj zbog takvih nedostataka i da mu obećajemo veću vjernost od sada u traženju i izvršavanju naših obveza prema onima koji ovise o nama. Sigurno bi mu bilo drago da podnesemo sadašnja iskustva s neposlušnom djecom sa strpljenjem, uzdržljivošću, kao dio te kazne za grijeh propusta ili počinjenja u vezi s njihovim odgojem; i tako primljena, ova iskustva mogu poslužiti našem poliranju i pripremi za Kraljevstvo.

Što se tiče dužnosti takvog roditelja prema takvoj djeci, nesumnjivo bi trebalo započeti podučavati ih lekcijama kojima je ih trebalo podučavati u djetinjstvu, u vezi odgovornosti prema Gospodinu, načelima ispravnog, pravde, ljubavi jednih prema drugima i prema svima. I tu bi uputu trebalo dati s velikom ljubavlju i uzdržljivošću i strpljenjem, što bi bila zapažena lekcija djetetu o snazi milosti u roditeljskom srcu. Ovisno o starosti djeteta i drugim srodnim okolnostima – u kojoj su mjeri postali pogrešni principi ukorijenjeni, itd. – na rezultate treba čekati sa strpljenjem; i takva *ograničenja* koja su se činila prijeko potrebna trebalo bi primijeniti s nježnošću i obzirom i objašnjenjima. Roditeljski autoritet treba uspostaviti ljubazno, a ne grubo. Od djece koja su imala naviku vladati kućanstvom ne smije se očekivati da će trenutno postati dobra i poslušna djeca. Mudrost s visine treba tražiti u vezi s detaljima kućnih aranžmana i vlade, jer nitko izvana nije nadležan

temeljito razumjeti sve poslove obitelji drugoga, niti davati konkretne upute glede njegovog pravilnog vladanja.

Trebala bi voditi dva načela: Prije svega, ljubav prema Gospodinu i za djecu, i ova ljubav treba biti vođena i usmjerena Riječju Božjom; i drugo, Riječ Božja, kao izvor autoriteta i uputa, treba biti neprestano konzultirana. Nadalje, svi roditelji trebaju naučiti postupati s djecom s pažnjom. Bilo da su oni djeca koja su bila pravilno odgojena ili ne, oni trebaju shvatiti da roditelj poštuje njihovu savjest i njihove prosudbe i nastoji se s njima ophoditi u skladu s tim elementima karaktera. Pogotovo kako dijete dostiže uvjete muževnosti ili ženstvenosti bi to trebalo biti privlačno njegovom ili njezinom razumu i u istom omjeru treba napustiti silu i tjelesnu kaznu.

Načelo pravde, na koje smo već ukazali, može se naći donekle u gotovo svakom ljudskom biću, a posebno ako se utvrdi da osjećaj pravde surađuje sa sebičnošću. Dakle, kad se dosegne doba muževnosti ili ženstvenosti, dijete instinktivno osjeća da je ono prešlo liniju i da ga se više ne bi trebalo tretirati kao dijete, nego kao suputnika; da mu se više ne bi trebalo *zapovijedati* ni u čemu, nego *zatražiti*; da se više ne bi trebalo tražiti od njih da daju strog račun detaljno o svim prihodima, nego da bi mu trebalo dopustiti veću diskreciju i osobnost nego prije. Mudri, pravedni, brižni roditelji ne bi trebali pokušavati prekršiti ta prava zrele dobi; nego radije tražiti da se od toga vremena nadalje s djetetom ophodi kao s mlađim bratom ili sestrom – kao savjetnik i najbolji prijatelj. Dobri roditelji su ponekad nerazumni i nepravedni u tom pogledu, i iskorištavaju prednost autoriteta kojeg je dijete prepoznalo do ovog vremena. Oni zanemaruju njegovo novo stanje muževnosti ili ženstvenosti i pokušavaju održavati imperativnost roditeljskog autoriteta kao i prije; i ovi ponekad postignu mjeru uspjeha, ali nikad, vjerujemo, na njihovu stvarnu prednost niti stvarnu korist svoje djece. Oni znaju, kao i njihovo dijete, da iskorištavaju poslušnost djeteta i da ako bi

dijete pokrenulo pobunu, stvari bi brzo postale prilagođene drugačije. Oni bi trebali uzeti u obzir da je njihov pravac postupanja štetan djetetovoj stvarnoj naklonosti prema njima. Ono vidi ovaj dokaz sebičnosti i nepravde u ponašanju roditelja o čijim je osjećajima ranije mislilo drugačije. Stoga je djetetova ljubav podrivena u svojim korijenima i roditelji su skloni ranije naučiti grešku takvog načina postupanja prije nego umru, čak i ako uspiju privremeno. Mi ne podrazumijevamo da obveze djeteta prema roditelju prestaju kada se navršše godine zrelosti. Baš naprotiv. Mi držimo, u skladu s građanskim pravom svijeta, da je dijete obvezno na uzdržavanje roditelja sve dok roditelj živi, i dijete će imati snage pružiti ono što je nužno. Naš argument je da dok je prije zrelosti roditelj imao potpunu kontrolu, nakon zrelosti dijete ima osobnost i individualnost koje bi trebalo prepoznati i na koje treba apelirati. Dužnost je djeteta kako bi učinilo pripreme za roditelje, ali pravilno mu se obratiti, pripremu bi trebalo napraviti biti što hitnije i s ljubavlju. Obveza djeteta prema ostarjelim roditeljima za njihovo uzdržavanje točno odgovara odgovornosti roditelja za brigu i razumnu podršku djetetu u dojenačkoj i nezreloj dobi. Roditelj koji je postupio pravedno i s ljubavlju od njegovog djeteta sigurno će rijetko biti prepušteno potrebi dok će to dijete imati snage da pruži.

Razmatrajući dužnosti roditelja prema djeci, postavljaju se razna pitanja u pogledu odgovarajuće količine obrazovanja, razumna ograničenja u pogledu vrste čitanja i informacija koje se pohranjuje u um. Mi smo od onih koji visoko cijene vrijednost obrazovanja; no ipak vjerujemo da bi trebala biti pokazana velika mudrost u odnosu na ono što predstavlja obrazovanje. Obrazovanje je poput laštila. Gotovo svaki kamen može biti napravljen tako da izgleda lijep pažljivim poliranjem, ali pažljivo poliranje nije jednako vrijedno ili korisno za sve kamenje. U slučaju dijamanta ili rubina ili drugog dragog kamena, poliranje je apsolutno neophodno za razvoj latentnih

kvaliteta kamena; bez faceta, slavi i sjaja kamen ne može biti cijenjen niti izliti svoj sjaj. Ali isto poliranje dato kocki kaldrme s ulice bi bilo gubljenje energije; gore od toga, to bi kocku kaldrme učinio previše vrijednom, previše lijepom za upotrebu kao kaldrma. Štoviše, bilo bi manje sposobno za svoje dužnosti kao kaldrma nakon što se suoči s njom, nego da ga se je ostavilo ili samo okrnjen na općenit način kako bi ga se prilagodilo njegovom mjestu.

I tako shvaćamo da je to u odnosu na obrazovanje, poliranje uma s „klasičnim tečajem” na fakultetu. Neki bi imali koristi od takvog tečaja, dok bi drugima štetilo. Tko nije vidio ljude toliko obrazovane da ne mogu zauzeti mjesto u životu za koje su ih njihovi prirodni talenti učinili prikladnima? Bili su previše obrazovani i, poput čovjeka u prisposobi, nisu mogli kopati, a da mole bili su posramljeni, i za bilo što drugo neprikladni. Ako su u Gospodinovoj providnosti roditelji otkrili da imaju dijete vrlo briljantnog uma i ako je ta providnost vodila njihove poslove tako da su financijska i druga razmatranja otvorila put za tečaj na koledžu takvom djetetu mogli bi dobro razmisliti jesu li ove naznake bile Gospodinovo vodstvo ili ne u odnosu na njihovu dužnost prema djetetu, i trebali bi slijediti svoja uvjerenja. Ipak, slanjem na fakultet u sadašnje vrijeme trebali bi osjećati veliku tremu, veliki strah, da ovo vanjsko poliranje u mudrosti ovoga svijeta ne izbriše sav lak vjere i karaktera i srca koje su oni kao roditelji i odgovarajući instruktori djeteta dali djetetu od djetinjstva i prije.

Gospodinov narod Novoga Stvorenja trebali bi naučiti cijeniti obrazovanje srca i karaktera i vjere u Boga kao vrhunsko obrazovanje u svakom pogledu više od bilo čega što bi se moglo postići u školama ovoga svijeta – da je „mudrost odozgo, prvo čista, a zatim miroljubiva, lako poučljiva, puna milosrđa i dobrih djela”, više za poželjeti nego sva zemaljska mudrost. Trebali bi razmisliti dobro je li njihovo dijete bilo tako temeljito ukorijenjeno i utemeljeno u karakteru, u

principu, u odanosti Gospodinu i njegovoj Riječi, da nevjerničke tendencije škola našeg vremena, i njihova racionalistička učenja zvana Viša Kritika, evolucija itd. da nikada ne bi mogli istisnuti utemeljenu vjeru u Gospodina i u njegovu Riječ. Doista, opasnost je toliko velika da bismo radije bili skloni biti zadovoljni s takvom naobrazbom koja se može dobiti u javnim školama i srednjim školama ili pripremnim školama.

Mi to pišemo potpuno svjesni da je svjetovnima ovaj savjet ludost ili još gore. Ipak, mi smo naučili promatrati stvari onako kako vjerujemo da je božansko stajalište i preporučujemo svima od Gospodinovog posvećenog naroda da se trude u ovom i u svim pitanjima tražiti ovo stajalište – Gospodinov pogled na ovu stvar. Mogli bismo dodati, nadalje, da je u napornim vremenima u kojima živimo s užurbanošću i nervozom naših dana, osoba koja svoj život provodi do dvadeset i jedne godine starosti u školi, koja je ispolirana za životne aktivnosti, propustila drugu vrstu školovanja koju postiže dječak koji, završavajući gimnazijski tečaj u, recimo četrnaestoj ili petnaestoj godini, ima daljnji tečaj poslovnog osposobljavanja neke vrste, „penjanja ljestvama.” Kad je već imao šest godina školovanja u praktičnom poslu, vjerojatnosti jesu da će se puno bolje moći nositi sa sadašnjim uvjetima nego mladi koji su potrošili isti broj godina na fakultetskoj obuci.

Što se tiče igre: Jedna od glavnih prednosti igre je ugodna vježba povezana s tim, jer nedvojbeno je činjenica da je vježbanje s užitkom mnogo isplativije nego bi bila potpuno ista vježba da se uzima kao napor. Nekom nepoznatom kemijom naših sustava um i njegova raspoloženja imaju veze sa svim funkcijama života. Naša sretna raspoloženja najbolje surađuju sa svim snagama i funkcijama prirode za izgradnju naših sistema i popravak njegovog otpada. Ali pogrešna je ideja koja inzistira da je ono što je korisno glupost i samo to što je beskorisno je užitak, predstava. Mišljenja smo da je pogrešna

misao povezana s ovom materijom dovela mnoge razumne ljude do toga da njeguju razigranost i nerad kad su se, naprotiv, trebali opirati prirodnim impulsima pale prirode u tim smjerovima. Vrtić je pokret relativno novijeg vremena, u onome što smatramo vrlo pravim smjerom – čineći nastavu ugodnom za dijete. I svo naknadno zadovoljstvo koje favorizira mudri roditelj treba biti donekle po istoj liniji – ništa ne bi trebalo biti koje je samo gubljenje vremena i energije.

Opuštanje i rekreacija trebaju biti osigurani prije svega promjenom zanimanja, a ne besposlicom ili beskorisnim vježbanjem. Djevojčica uživa u odijevanju njene lutke i brizi za nju te „igranju kuće.” Mali dječak „igra se dućana” i sa pijeskom, itd., kao zamjenom, on zamišljeno posluje s čajem, kavom i šećerom i krumpirom; ili „glumi konja,” kočijaša ili zamišlja da je propovjednik ili misionar ili učitelj ili liječnik. Sve su takve igre u pravom smjeru, i trebalo bi ohrabriti mališane na to. Kako odrastaju trebalo bi ih izvući iz njih da smatraju dijelom njihove rekreacije održavanje doma u redu ili da pomažu u pravoj trgovini ili kupuju s njihovim roditeljima, skrbnicima ili drugima. Ako ih se nauči uživati u korisnosti, uslužnosti drugima, financijski ili na drugi način; ako ih se nauči da je nerad grijeh i sramota, ljaga bilo koje osobe i gubljenje vrijednih prilika, bit će u ispravnom stavu suočavati se sa životnim dužnostima sa zadovoljstvom, a ne da zavide onima koji troše i vrijeme i novac gledajući nogomet ili u sudjelovanju u nečem jednako glupom i beskorisnom.

Treba usađivati ekonomiju vremena kao i sredstava od djetinjstva – ne s ciljem njegovanja sebičnosti, nego ekonomija u skladu s božanskom voljom da ništa ne bude izgubljeno. Gospodar, nakon što je nahranio mnoštvo, naredio je da se ostatci sakupe a ne da ih se baci, pokazujući tako svoj um u pogledu svih poslova, da ne bude rasipništva; da prepoznamo odgovornost prema njemu za svaki trenutak, svaki dolar, svaki dan; ne

odgovornost koja bi nas držala u strahu, nego odgovornost koja uživa primijetiti božansku volju, biti u potpunosti u skladu s tim što je više moguće i koja to shvaća da je takav put ugodan Gospodinu i, stoga, može temeljito u tome uživati.

Ispravno Uvježbavanje Dijetetovog Uma

Kako dijete raste i shvati koliko toga ima u svijetu za učenje, treba ga poticati na čitanje, ali iz prva bi ga trebalo naučiti mudro razlikovati „čips” fikcije i „jabuke” znanja. Trebalo bi mu se pokazati da je svaki čips pohranjen u njegovom umu gore od bezvrijednoga, osim toga, ozljeda ili smetnja, pored toga što košta imati dragocjeno vrijeme, koje se moglo iskoristiti u korist pohranjivanja znanja, ubrzo toliko potrebnog u pravilnom izvršavanju životnih dužnosti. Treba ga ohrabriti čitati knjige koje daju informacije, a ne romane. Trebao bi poznati u znatnoj mjeri povijest svoje rodne zemlje i imati razumno znanje o ostatku svijeta. On si to može osigurati kroz povijesti: ne mislimo samo na povijesti koje daju poredak kraljevstava i bitaka i generala nego posebno takva djela koja pokazuju socijalni, moralni i intelektualni razvoj prošlih stoljeća i svijet kakav je danas. Na ugodan i ljubazan način djetetu treba pokazati važnost takvih informacija kao obilježje obrazovanja za njegovu budućnost – treba apelirati na njegov razum i na prosudbu, a time i na njegovu volju u korist takvog edukativnog čitanja i nasuprot svemu obraslom u korov, bezvrijednoj, sanjarskoj književnosti, koja će mu naštetiti i ostaviti ga nespremnog za životne dužnosti.

Pošast Zlih Sugestija

Sljedeće se nedavno pojavilo u kritici romana, u stupcima *Crkvenog Standarda*. To ilustrira najgore strane lekcije koju bismo trebali usaditi:

„Jedna od najgroznijih misli povezanih s ovim predmetom je trajnost ružnih utisaka u čovjekovoj memoriji. Prije

nekoliko godina – bez obzira na to koliko ih je i je li u ovoj ili drugoj zemlji ne treba reći – gospođa je ležala na smrtnoj postelji. Bila je još uvijek mlada i živjela je više nego uobičajeno zaštićenim životom. U svakom činu i riječi ona bila utjelovljena čistoća. Nije se vjerovalo da je ikad imala priliku čuti jedan gadan slog u njenom životu. Ipak, u svom je bunilu izlila u uši prijatelja i poslužitelja bujicu opscenih impresija na koje su oni ostali zgroženi. Gdje je ikad mogla čuti takve riječi nisu mogli zamisliti i nikada nisu saznali. Ali jesu li zato trebali zaključiti da je ona potajno voljela i obradovala se nad njima? Ne tako. Pravo zaključivanje je ovo, da ih je, čuvši ih u neki zli čas, ona ih je posve mrzila, i da ih je, u njezinom naporu da ih zaboravi, toliko utvrdila u svoje sjećanje da ostaju sa njom do smrtnog časa. To nije samo milosrdan pogled, to je pravedan pogled i razuman je pogled. Ali to ne bi uvijek držalo. Kad su um i mašta otvoreni i drže se otvorenima mnogo sati ili dana za prijem nečistih misli i razmišljanja opscenih slika, tko će reći o pokvarenom učinku takvog mentalnog udruživanja? Od svih zlih stvari u ovom svijetu mnogih zala, ne znamo niti za jedno toliko užasno u svojoj suptilnosti i trajnosti koruptivnog utjecaja kao lošu knjigu koju je napisao genijalan čovjek.”

Religijski element dječjeg uma zahtijeva poseban odgoj, i u tome bi Kršćanski roditelj trebao biti njegov učitelj. U sadašnjem zbunjenom stanju svijeta po pitanju religioznih tema, i njihov napredniji stav u odnosu na osnovne škole i javnu nastavu, svaki pokušaj poučavati bilo koju vrstu religije sigurno će biti u suprotnosti s predrasudama ili savjesnim uvjerenjima nekih zainteresiranih. Stoga pravda zahtijeva da javne škole budu oslobođene svih vjerskih bojanja, poduka, oblika i ceremonija. Bez obzira na naše štovanje Biblije kao Riječi Božje, vjerujemo da činjenica da su Židovi

suprotstavljeni učenjima Novog zavjeta, da se mnogi pod utjecajem Više Kritike suprotstavljaju većem dijelu Starog zavjeta, kao i Novog, da neki nevjernici, skeptici, budisti, teozofi itd se suprotstavljaju Bibliji u potpunosti, dok se drugi ne slažu sa općim prijevodom – s obzirom i na činjenicu da su svi ovi razredi oporezovani zbog potpore školama i trebali bi ih iskoristiti – bilo bi i pravedno i mudro izostaviti vjerske obuke u školama i zanemariti Bibliju kao religijsku knjigu, namećući je, ako uopće, samo kao drevnu povijest, umjesto da vrijeđaju tolike koji se ne slažu s nama.

S obzirom na naše priznato poštovanje prema Bibliji kao prema nadahnutoj Božjoj Riječi, ovaj prijedlog može izgledati nekima čudno; ali vjerujemo da je to pravi put, u skladu sa Zlatnim pravilom. Istina, možda smo u tome mala manjina da naš utjecaj, ako bi smo ga odlučili izvršiti, bi bio nemoćan, niti bi Nova Stvorenja o tome trebala razmišljati kao njihovoj dužnosti da postanu zagovornici ovoga, ništa više nego li druge moralne reforme. Sva Nova stvorenja imaju uzvišeniji, veličanstveniji zadatak u vezi s razvojem Novog Stvorenja, i zato si može priuštiti da napusti sve takve moralne reforme u rukama svijeta za sada, dok ne dođe Kraljevstvo. Ipak, to je izuzetno pravilno da bismo trebali imati duh zdrave pameti i u potpunom skladu s pravdom, premda se nikada neće ukazati prikladna prilika za izražavanje naših osjećaja na ovu temu.

U svakom slučaju, sigurno šest sati dnevno tijekom pet dana u tjednu i za manje od šest godina u životu, prilično je malo dovoljno da se posveti brojnim lekcijama iz svjetovnih stvari kojima su pretrpana djeca našeg doba. Ovo odvajanje vremena za svjetovne studije ostavlja roditeljima i njihovim izabranim duhovnim vodičima, prilično obilje vremena za davanje bilo koje vrste vjerske poduke koja im se čini najboljom. Od 168 sati svakog tjedna svjetovne studije zasigurno zaslužuju svih trideset sati tjedno za njih – posebno s obzirom na činjenicu da

naporan period u kojem živimo često spriječava dijete da dobije više od tri godine takve obuke.

Utjecaj Vjeronauka

Vjeronauk je postao velikom institucijom u cijelom Kršćanstvu. Ako se razmatra u svjetlu dječjeg društvenog kluba koji ih jednom tjednom okuplja i usmjerava njihove misli izvan kanala uobičajenog radnog dana i u općem društvenom i vjerskom smjeru, to bi se moglo smatrati da je Vjeronauk postigao znatno u svijetu – posebno za niže klase društva. Što se tiče učinka vjeronauka na djecu vjernika, smatramo to štetnim. Mi smo svjesni, međutim, da će se takav osjećaj smatrati ekstremnim dok se naši razlozi u potpunosti ne uvažavaju. To su ovi:

(1) Vjeronauk je naštetio Kršćanskim roditeljima, time što ih je to navelo da sebe smatraju oslobođenima roditeljske odgovornosti koju je Gospodin stavio na njih. Vjeroučitelj je često skroz nesposoban za takvu odgovornost, često novak glede djece i njihovog pravilnog odgoja – rijetko tko ispovijeda cjelokupno posvećenje i začće svetim Duhom. Takav učitelj dobiva mjesto roditelja u odnosu na najvažniju od svih roditeljskih dužnosti. Gubitak kojeg su doživjeli Kršćanski roditelji, kroz ovu pripremu, je gotovo neprocjenjiv. To je priznato načelo u duhovnim stvarima da je onaj koji zalijeva druge i sam napojen. I tako roditelj koji marljivo podučava i vodi svoju djecu u moralnim i duhovnim stvarima ne samo da prenosi blagoslov na njih, nego u vezi s tim i sam dobiva veliki blagoslov sa samom službom. Ovaj blagoslov Kršćanskim roditeljima danas nedostaje, budući su nenamjerno odstupili od božanskog uređenja.

(2) Vjeronauk je presudan nedostatak djeci Kršćanskih roditelja, jer od vjeroučitelja ne dobivaju vrstu nastave koju je

inteligentan i savjestan roditelj mogao i trebao dati.

(3) Priprema vjeronauka djeluje nepovoljno i na roditelja i na dijete s drugog stajališta: to uzrokuje da djeca izgube poštovanje prema njihovim roditeljima, i tako njeguje nedostatak roditeljskog dostojanstva s jedne, i s druge strane sinovskog poštovanja. Nesumnjivo to ima puno veze sa današnjim stanjem u takozvanom „Kršćanskom svijetu,” u pogledu neposlušnosti roditeljima, obiteljskoj nepodređenosti itd. Vjerski organi ljudskog uma leže na vrhu glave i trebali bi biti dominantni kad su aktivni i pravilno razvijeni. Štovanje je jedno od njih i treba usmjeravanje. Ako dijete vidi da roditelj štuje Boga i njegovu Riječ, i poučeno je iz ovog izvora, ono ima pred sobom predmetnu lekciju koja bi mu trebala biti dragocjena tijekom života, prenoseći se na njegovu djecu; ali ako vidi roditeljevo štovanje okrenuto od Boga i njegove Riječi i usmjereno prema klasi klera, kako bi primili navodne božanske poruke kroz njih i bez korištenja razuma ili proučavanja Božje Riječi, utjecaj na dijete je onaj praznovjerja i podređivanje svećeničkom obrtu – nezdravo stanje s obzirom na duhovni razvoj.

Ako se uz to dijete pošalje k Vjeroučitelju da primi pouku glede Biblije, lekcija za um djeteta je da roditelj nije sposoban dati ovu pouku; i da kao što je roditelj poučen od strane svećenstva navodno nadređenog ranga, ako ne i druge prirode, tako da dijete treba smatrati svog vjeroučitelja s donekle sličnog stajališta. Cjelokupan učinak je lišiti roditelja djetetovog poštovanja i cijenjenja.

Naprotiv, dijete koje je pravilno poučeno sa Biblijskog stajališta, da je Bog govorio kroz svoju Riječ, i da je on učinio pripremu da će neki od njegove djece pomagati drugima u tumačenju i razumijevanju Riječi, i da je roditelj jedan od tih upućenih i u potpunosti ovlašteni Božji svećenik vlastite obitelji,

da podučava – imenovani učitelj svoje vlastite obitelji – to dijete nesvjesno pridaje religiozno poštovanje roditelju kako je Bog naumio. I tako bi božanska priprema dala tom roditelju veću mjeru zdravog utjecaja na njegovo dijete dok traje život. Nadalje, roditelj, nakon što je usvojio pouke Svetog Pisma, nakon što je iz Božje Riječi istaknuo božanski standard života, karaktera, misli i riječi i djelovanja, i Zlatno pravilo života – takav roditelj našao bi se jako ojačan u vlastitoj praksi poučavanja Riječi. Osjećao bi se obveznim dati primjer vlastitog poučavanja, i shvatio bi da su čak i umovi djece u stanju primijeniti ta vjerska pravila na poslove svakodnevnog života.

Takav bi se roditelj našao u nastojanju da živi bliže i bliže standardu koji sam proglašava božanskim; i u slučaju neuspjeha u nekom posebnom stupnju dobio bi blagoslov od priznanja svog neuspjeha pred onima svjesnima toga, čak i ako su mu bili vlastita djeca. Tako bi svi – roditelji i djeca – naučili sve više i više cijiniti božanski standard i tražiti od Gospodina milost i oprost; pa tako i povremeni nedostatci roditelja mogu djetetu postati trajne pouke iz poniznosti i skrušenosti i pokornosti božanskom zakonu.

(4) Očito mnogi čine jednako veliku pogrešku u odnosu na odgovarajuće funkcije vjeronauka u odnosu na njihovo razmišljanje da Gospodin i apostoli nisu pogriješili u uspostavljanju Crkve u njezinom sadašnjem sektaškom stanju – zamišljajući da su u podjeli Crkve Kristove oni ostvarili mudro djelo; da su veći rezultati postignuti kroz podjele denominacionalizma i vjeroispovijesti nego što bi se dobilo da se je strogo slijedio Gospodinov plan, naime, „Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje,” jedna Crkva.

Prvobitno započet vjeronauk je bio dovoljno ispravan. Počelo je kao „nedotjerana škola” u Gloucesteru u Engleskoj,

1781. A.D. Robert Raikes, urednik *Gloucester Journal*, Kršćanin, zapošljavao je četiri Kršćanke podučavati djecu od deset do četrnaest godina čitanju, pisanju, šivanju itd. od 10:00. ujutro do podneva svake Nedjelje; u nedjelju popodne učiti ih iz katekizma i voditi ih u crkvu. Od tog malog početka razvijeno je sjajno djelo vjeronauka u današnje vrijeme. Očito je da je plan bio dobar, i to ne u potpunosti u neskladu sa zasadama Gospodina i apostola. Došlo je u nesklad s ovima tek kad je zamjenilo Kršćanskog roditelja kao učitelja njegove djece.

Naš savjet svakom članu Novog Stvorenja je da, kakve god bile pogreške u prošlosti u pogledu zanemarivanja roditeljske odgovornosti kao vjeroučitelja vlastite djece, trebali bi početi prepoznavati i ispunjavati ovu dužnost odjednom – okolnosti itd., koje se razlikuju s godinama djece, i sa stupnjem nesuglasnosti i nepoštovanja roditelja koje su možda već preuzeli, koje treba čupati nježno, postupno, s ljubavlju, s podsjećanjem da je kvar uglavnom bio taj roditelja u zanemarivanju božanski postavljene odgovornosti. Ni mi ni drugi nismo mudriji od Boga, niti trebamo mi ili drugi preduzimati poboljšanje općih načela koja su postavili Glava Crkve i dvanaest apostola koje je on odredio za naše učitelje i vodiče. Stoga ne trebamo poštovati niti ovjekovječiti institucije ljudi, ma kako se oni možda ukorijenili, i koliko god grandiozni i imponantni oni izgledali i njihove tvrdnje. Svima im se mora suditi po jednom standardu – božanskoj Riječi. Ako se ne slažu s Riječju Gospodinovom to je zato jer u njima nema „svjetla” – nisu od Boga. Jer. 8:20

Povjerenje Djece

Ako povjerenje djeteta u roditelja ima svoje korijene u priznanju činjenice da je roditelj član Kraljevskog svećenstva,

dijete Božje, i da roditelj ima zajedništvo s Bogom kroz molitvu i poučen je od Boga kroz njegovu Riječ – svećenici su samo pomoćnici u razumijevanju Riječi, itd. – i ako uz to, duh ljubavi i njegove razne milosti krotkosti i strpljenja i dobrote prožimaju dom i protiču kroz njegove razne kanale, i ako roditelji traže i pokazuju mudrost koja dolazi odozgo, čistu, miroljubivu, milosrdnu, djetetovo će povjerenje prirodno počivati u tom roditelju u odnosu na sve životne stvari. Zatim mnoga pitanja koja se prirodno predstavljaju otvarajućem umu – vjerska, moralna, svjetovna, društvena i fizička – sva će se najprirodnije nositi takvom roditelju.

Takva pitanja treba očekivati i prizivati ih, i treba dati mudre i s poštovanjem odgovore, prema dobi djeteta. S povjerljivim pitanjima nikada se ne bi smjelo postupati olako niti narušiti povjerljivost. Mnogi roditelji gube buduće povjerenje svog djeteta osvjetljavajući njegove sentimente ili tajne. Ne mislimo na to da bi na sva pitanja trebalo odgovoriti u cijelosti (bez obzira na dob); vrlo djelomičan odgovor može ponekad biti najmudriji, uz sugestiju da će se cjelovito objašnjenje stvari dati kasnije – možda određivanjem datuma – kao na primjer, „Objasnit ću ti stvar u potpunosti kad napuniš trinaest godina ako tvoj um i karakter tada budu bili dovoljno razvijeni da se ovo pokaže pravim načinom. Možeš mi tada doći s pitanjem, a u međuvremenu bi ga trebao u potpunosti odbaciti iz svog uma.”

Ispravno odgojenom djetetu ovaj pravac postupanja odmah će se sam preporučiti, i u svakom bi slučaju trebalo razumjeti da je roditeljska riječ nedvosmislena, da nije bila dana bez zrelog razmatranja, i kad je jednom dana mora stajati, sve dok neka daljnja informacija o toj temi ne bi promijenila prosudbu roditelja. Pravilno držanje Gospodinovih riječi, „Neka tvoje da, znači da, i ne, ne,” uštedilo bi mnogim roditeljima mnogo problema i uvelike promoviralo opći mir i red u domaćinstvu.

Od najranijeg dijetinjstva, dijete bi se trebalo naučiti poslušnosti, i to bez ponavljanja naredbe. Ali to pak implicira priznanje roditelja njegovih odgovornosti, i želja s njegove strane da udovolji svim razumnim zahtjevima svoje djece, koliko to okolnosti dopuštaju. Ljubav, mudrost i pravda moraju se kombinirati u roditelju kako bi učinili njegovu moć i autoritet dragocjenima u domu i svim njegovim članovima.

Snaga Sugestije U Odgajanju Djece

Malo tko prepoznaje važnost ljudske *volje* u pogledu na zdravlje i bolest, radost i bol, poslušnost i neposluh, ispravno i loše postupanje – doista u pogledu svakog postupka i riječi i misli života. I dijetetova volja posebno je osjetljiva na dojmove i sugestije dok se dječji um otvara životnim zbivanjima, i postavljaju se temelji njegovog karaktera. Sugestija i utisak uma stoje povezani sa vidovitošću, hipnotizmom i suptilnim utjecajima koje su vršili Kršćanski Znanstvenici – ali mi zagovarano samo one sugestije koji su istinite, korisne i jačaju djetetovu volju i u potpunosti su u skladu s božanskom Riječi, i ne više.

Biblija je puna sugestija – sve ispravno propovijedanje je u prirodi sugestije – da sebične i grešne misli i djela donose božansku nemilost i djeluju negativno na nas; ali da brižne misli, riječi i djela donose blagoslovljene plodove drugima kao i nama samima za budućnost kao i za sadašnjost. Zapazite kako Apostol, nakon isticanja rezultata namjernog grijeha da budu Druga Smrt se okreće i *sugestivno* izjavljuje, a time i u korist mnogih: „Ali mi nismo od onih koji se povlače, nego od onih koji vjeruju za spas svoje duše.” (Heb. 10:39) Sugestije Kršćanske Znanosti su, naprotiv, lažne – „Nema grijeha, nema bolesti, nema boli, nema smrti;” posljedično tome također nema otkupljenja, nema Spasitelja, nema obnove. Velika je razlika između takvih lažnih sugestija i ispravnih koje Božja Riječ i Božji glasnici predstavljaju, naime, sugestija Istine – o

Božjoj ljubavi i milosrdnoj pripremi u Kristu za potpuni oporavak svih koji ga spremno poslušaju.

Primjenjivanjem ovog zakona dobre i istinite *sugestije* na svoje dijete je tajna uspjeha roditelja.* Neki roditelji primijenjuju načelo kontinuirano, a da toga nisu svjesni, i oni su uspješni roditelji. Na primjer, majka koja svako jutro veselim licem i glasom pozdravlja svoje dijete, daje njenom djetetu *sretnu* sugestiju, dobru i mentalno i fizički. Dok ga oblači, njezin mali govor o lijepim ptičicama i o velikom suncu koje gleda kroz prozor i poziva sve da ustanu i budu dobri i sretni i nauče više lekcija o Bogu i budu od pomoći jedni drugima, dodatne su isplative *sugestije*; dok bi žalba na „još jedan užasno vruć dan” bila sugestija vrućine, nelagode i nezadovoljstva, podižući loše raspoloženje.

Ako umjesto sunca bude kiše i tmuran izgled, samo će pogoršati stvari kad se misli na dan turobno i drugima sugerirati sumorne misli. Kišoviti dani imaju svoje blagoslove za nas, kao i za druge, i naši umovi bi ih trebali brzo primijetiti i proslijediti sugestijom drugima. Majka bi trebala očekujući djetetovo razočaranje skrenuti mu pažnju na prekrasnu kišu koju je Bog dao za davanje cvijeću i drveću i travi piće i kupku za njihovo osvježanje, da nam budu bistri i veseli i donosi njihov porast; i omogući također za stoku i za nas piće i kupku da budemo čisti i sretni i hvalimo ga i volimo ga i služimo mu. Još jedna korisna sugestija možda bi se mogla uvesti, naime, da će ovo biti prilika za nošenje kabanice i teških čizama, i kako bismo trebali biti zahvalni što ih imamo i da su otporne

*Poslodavci, upravitelji, nadzornici kazneno-popravnih zavoda – u stvari svatko može korisno primijeniti ovo načelo dobre i istinite i plemenite i iskrene sugestije onima pod njihovim utjecajem i vlastitim umovima. Doista mnogi od najuspješnijih u životu već to koriste, ali nesvjesno. Što su nada i pohvalna ambicija, nego mentalne sugestije?

na kišu kući i u školi. Ili se može dati sugestija da, „Moj dječacić i djevojčica moraju dobro paziti na to da izbjegnu lokve blata i vode, kako biste uvijek izgledali uredno i čisto, i da ne razgaze blato u školu ili u kuću. Svinje vole blato i nemaju smisla ni za što, i zato ih se mora držati u svinjskom oboru; ali Bog nam daje razum i moć da cijenimo ono što je lijepo i čisto. Stoga kopirati svinje i niže životinje u nečistoći, itd., znači sramotiti sebe i svog Stvoritelja i biti sklon ka degradaciji. Časno je da se bilo tko uprlja u nekom korisnom i neophodnom zaposlenju, ali nitko ne bi smio postati prljaviji nego što je to potrebno niti se odmarati ili opustiti dok se nije očistio.” Ne trebamo isticati koliko bi se te *sugestivne* lekcije pokazale korisnima – ne samo djetetu već i roditelju.* Nezadovoljstvo, jedno od ozbiljnih zala našega vremena, ne bi baš moglo potaknuti njezin rast u obitelji u kojima su svi skloni davanju sretnih sugestija sebi i jedni drugima.

Istu bi metodu trebalo usvojiti u smjernicama glede djetetove prehrane u bolesti ili zdravlju. Nikad se ne bi trebalo djetetu *sugerirati* bolove, jer um će ih se gotovo zasigurno uhvatiti i *pogoršati* svaku slabost ili bol, niti bi trebale boli i bolesti biti tema razgovora – pogotovo ne za stolom, gdje svaka misao i utjecaj trebaju biti veseli, zdravi. Dobru sugestiju treba dati rano i

*Roditelj koji na taj način pozdravlja svoje malo dijete naravno mora imati prvo kultivirane sretne sugestije u vlastitom srcu; a budući je to istina, slijedi da se tako dobre i sretne sugestije neće ograničiti na djecu, nego isto tako će se slivati supruzi, mužu, susjedima, zaposlenicima itd. ; pa će čak i bezumne životinje biti blagoslovljene time. Moguće je da to „tjelesni” muškarac ili žena donekle prakticiraju, ali zasigurno jedino u onima koji su začeti od svetog Duha Istine Ljubavi od Boga se može očekivati da u tome ostvare uspjeh u najvišoj mjeri u tom novom životu, koji započinje čak ovdje pod Sotoninom vladavinom da se raspruže blagoslove koji će uskoro biti pod Kraljevstvom Mesije koje će „blagoslovit sve zemaljske obitelji.”

često ju ponavljati: „Osjeća li se moj dječčić jutros sretnim? Voli li on tatu i mamu i sestru i brata i psića? Da, tako je – tako sam i mislila! Je li gladan jesti neki fin doručak? – lijepu kašu sa šećerom i mlijekom i krekerom i kruhom i maslacom i pekmezom? Sad ne smijemo zaboraviti da danas ne jedemo krastavce – niti nezrele jabuke; od toga mog dječčića boli u trbuhu. Umjesto toga mi ćemo imati nešto drugo za njega posebno dobro za *njega*. Neće li to biti lijepo? Danas će na stolu biti kukuruza, ali to ne bi bilo dobro za mog malog čovjeka i tako kad jelo prođe reći će: 'Ne, hvala!' On želi biti dobro i snažan kao što Bog želi da bude i kao tata i mama ga žele vidjeti. To će biti dobra lekcija o samosvladavanju, i tata i mama će uživati vidjevši kako njihov dječčić (ili djevojčica) uči ovu sjajnu lekciju, toliko neophodnu za istinsku muževnost i ženstvenost. Bog želi da svi Kršćani prakticiraju samosvladavanje u pogledu grijeha i u pogledu bilo čega što bi u bilo kojem stupnju kočilo njegovu stvar. Pa čak i svjetski ljudi svi prepoznaju tu osobu koja je rob svojih apetita, da je jedno slaba i nemuževna ili neženstvena. Sad će tata i mama paziti na to da vide koliko je jaka snaga volje njihovog dječčića i biće sigurni da će on hrabro uspjeti.” Koliko Bog cijeni samosvladavanje je prikazano u Svetom Pismu, „Bolji je onaj koji vlada vlastitim duhom [voljom] od onoga koji zauzima grad.” Izreke 16:32

Što se tiče moralnih pitanja, sugestivne lekcije jednako su snažne za dobro ili zlo. Ajdmo činiti zlo, snažan je poticaj na zla djela. Činimo dobro, snažan je poticaj za činjenje dobra. Stoga bi se svakog dana trebalo apelirati na ispravno i pogrešno, istinito i lažno, plemenito i neugledno, u svemu – istinito, plemenito i pravo prikazano u njihovoj istinskoj veličini, kao priznato ne samo od našeg Gospodara i Stvoritelja, već i od najplemenitijih i najboljih muškaraca i žena, kojeg bi smo jedinog trebali oponašati. Dječji um, tako rano i ustrajno naučen diviti se plemenitom i istinitom, ima podignut bedem u svom umu protiv zlog i nečasnog ponašanja općenito. Ako

nikada ne bi bio posvećen Istinom, ako nikada ne bi bio začet od Duha, duboko je položen karakter potreban plemenitoj muževnosti ili ženstvenosti, i ako budu bili posvećeni i začeti Duhom, on ili ona imat će veće mogućnosti za uspješna službu, kako u sadašnjem, tako i u budućem životu.

U slučaju neposluha djeteta, a time i njegove potrebe za ukorom ili ispravljanjem, treba ga upozoriti sa stajališta suosjećanja i povjerenja u njegove dobre namjere. „Znam da moja djevojčica koju toliko volim i neprestano nastojim usrećiti i odgajati na način kojeg Gospodin odobrava, nije namjerno bila neposlušna. Ja sam sigurna da je ovaj neposluh prije bio rezultat slijeđenja primjera drugih i nedovoljno naprezanja svoje volje za tim da postupa kako joj je mama rekla da treba. Vjerujem da ću ti ovaj put oprostiti i uopće te neću kazniti, osim što ti večeras neću dati poljubac za laku noć – samo da bi dobila utisak u vezi te stvari, draga moja. Sad ćeš se još više potruditi idući puta da pokažeš samosvladavanje i da činiš kako ja nalažem – zar ne, draga? Sigurna sam da hoćeš!” Sljedeći put stvar ipak riješi ozbiljnije, ali nikada ne dovodi u pitanje djetetove ispravne *želje* ili *namjere*. „Jako mi je žao što je moja kćerkica zakazala opet. Ne sumnjam u tvoje dobre namjere, draga, ali žao mi je kad vidim da ne pokazuješ snagu *volje* u toj stvari kao što sam sigurna da bi mogla učiniti i kako se iskreno nadam da ćeš činiti u budućnosti. Neophodno je dijete moje da izvršim moju dužnost prema tebi i kaznim te, iako bi mi bilo daleko veće zadovoljstvo da te pohvalim. Vjerujem da ću se moći uskoro s tobom radovati tvojoj pobjedi nad ovim ukorijenjenim grijehom. Stvar utječe mnogo više nego je izravno uključena u neposlušnost; utječe na cijelu tvoju budućnost, jer ako sada ne naučiš reći „Ne” iskušenju, onda nećeš uspjeti i u važnijim i težim životnim pitanjima kada ti se predstave u budućnosti. Ali sigurna sam da će moja ljubav i pouzdanje i upute još podnijeti ploda. I zapamti, dijete moje, da nam sami naši porazi, kao u ovom tvom slučaju, mogu

postati od pomoći ako postavimo svoje volje čvršćima za ono što je ispravno. Učimo biti posebno na oprezu na mjestima na kojima iskustvom nalazimo da jesmo slabi. Poklonimo se Gospodinu i zamolimo njegov blagoslov, da ovaj neuspjeh može biti korisna lekcija i zatražimo njegovu pomoć uzimajući je k srcu, da tvoje ponašanje bude ugodnije njemu kada te sljedeći put napadne iskušenje.”

Sve sugestije trebale bi uzeti u obzir Gospodina – „Strah [poštovanje] Gospodnji početak je mudrosti.” Tekstovi iz Svetog Pisma na zidovima u svakoj sobi u kući trebaju neprestano podsjećati roditelje i djecu i posjetitelje da je Gospodinova volja jedini standard koji se prepoznaje, da je Gospodin svjestan svih naših djela i da je Bog „za nas”, njegove novozačete, i za sve koji traže pravednost u poniznosti.

Naša Djeca U Vremenu Nevolje

Oni od Novog Stvorenja koji sada žive i koji prepoznaju činjenicu da smo u vremenu „žetve,” da je razdvajanje „pšenice” i njeno sakupljanje u „žitnicu” u toku, i da neće dugo potrajati i veliko vrijeme nevolje će doći na cijeli svijet, a posebno na nominalno Kršćanstvo, osjećaju duboko zanimanje za svoju djecu i želju da učine pripreme za njih što je mudrije moguće za to vrijeme nevolje. S obzirom na činjenicu koju Sveto Pismo ističe, da će se nevolja proširiti na sve klase i uključivati će sve institucije sadašnjeg vremena, financijske, društvene, vjerske, političke, ne bi bilo razumno za nas očekivati da bi djeca Novoga Stvorenja bila čudom izuzeta od ovih nevolja: niti trebamo razmišljati o pronalaženju mjesta na zemlji gdje bi bili izolirani pod prirodnim uvjetima. Kad dođe vrijeme kada će ljudi bacati zlato i srebro na ulice, i oni ih neće moći izbaviti (Ezek 7:19; Zef 1:18), zlato i srebro, očito će novčanice i obveznice imati malu vrijednost, i neće uspjeti nabaviti ni zaštitu ni udobnost ni luksuz. Ako onda pogled skrenemo prema seoskim mjestima, za koja bi smo mogli

pretpostaviti da bi se hrana barem mogla dobiti, mi imamo nagovještaj Svetog Pisma po kojemu će nevolja tih dana utjecati i na mjesta na selu, kao i na gradove: „Neće biti mira onome tko izlazi i onome tko ulazi, jer ja sam sve ljude postavio jedne protiv drugih.” Zah. 8:10

Čini se da postoji samo jedno obećanje tijekom tog vremena nevolje, a čini se da je općenito, primjenjivo svima krotkima i ljubiteljima pravednosti. Ovaj razred trebao bi obuhvaćati svu zrelu djecu posvećenih, one koji su bili ispravno poučeni Gospodinovim propisima, ispravno poučeni iz njegove Riječi. Obećanje glasi: „Tražite krotkost, tražite pravednost; može biti da ćete biti skriveni u dan gnjeva Gospodnjeg.” Sef. 2:3

Kršćanski roditelji ponekad se osjećaju nevoljnima napustiti svoje drage, iako puni pouzdanja da će oni sami biti s Gospodinom odmah čim prođu kroz zavjesu – da će se oni promijeniti i sudjelovati u sili Prvog Uskrsnuća i biti s Gospodinom i svim njegovim svetima i dijeliti njegovu slavu. Novi um je ponekad tako ometen i zabrinut glede članova obitelji koji ostaju iza njih – željni da nastave s njima za njihov savjet, pomoć i smjernice. Takvi bi trebali shvatiti da su dali svoje sve Gospodinu, i da prihvaćajući ih, Gospodin je prihvatio sve njihove odgovarajuće interese; i da oni mogu mudro posvetiti njegovoj brizi punoj ljubavi svaku zemaljsku brigu. Kako sve više i više uče o dužinama i širinama i visinama i dubinama božanske ljubavi i kako će se u konačnici blagodati velikog otkupljenja proširiti na svakog pripadnika Adamove rase, steći će veće povjerenje i pouzdanje u Gospodina u odnosu na njihove drage. Uz to, takvi bi trebali imati na umu da će i oni sami, s druge strane zavjese još uvijek imati dobru priliku da nadgledaju interese svojih najmilijih kao i sada i puno bolju priliku nego sada da pokazuju zaštitničku brigu nad njima – providonosno vodstvo u njihovim poslovima pod božanskom mudrošću, s kojom će se tada apsolutno podudarati.

Što je onda najbolja moguća priprema koju Novo Stvorenje može napraviti za svoju djecu po tijelu? Mi odgovaramo da je najbolje osigurati njihov pravilan odgoj. To bi, kao što je već prikazano, uključivalo razumno obrazovanje u općim granama i određeni odgoj i poučavanje po pitanjima koja se odnose na Boga – s poštovanjem prema Njemu i Njegovoj Riječi, u vjeri u Njegova obećanja i u razvoju onih karakteristika istaknutih u Svetom Pismu kao božanska volja, Zlatno pravilo. Takva djeca, ako ostanu bez i jedne kune zemaljskog bogatstva, bogati su; jer imaju u srcu i u umu i u oblikovanom karakteru vrsta bogatstva koje ni moljac ni hrđa ni anarhija niti bilo koja druga stvar na svijetu ne može oduzeti. Bit će bogati pred Bogom, kako Apostol izražava i kao što opet izjavljuje: „Pobožnost sa zadovoljstvom je velika dobit”, veliko bogatstvo. Iskreno se trudeći milošću Božjom da na taj način pravilno opreme i osposobe svoju djecu za svaku hitnu situaciju – i za život kakav je sada i onaj što dolazi – Nova Stvorenja se mogu osjećati razmjerno bez svake brige glede materijalnih interesa, imajući na umu da isti Gospodin koji je pružio stvari potrebne i korisne u prošlosti je u stanju i voljan nastaviti s nadzorom i brigom, prilagođen svim okolnostima i uvjetima toga vremena kao i ovoga – za one koji ga vole i vjeruju mu.

Ispravna Zabava

Veselje i humor također su elementi naše ljudske prirode često izvježbani izvan svih proporcija ozbiljnijih i korisnijih osobina. Bebe se razmazuju držanjem u konstantnom uzbuđenju zabave sve dok njihovo zadovoljstvo ne bude uništeno i oni ne zavape za zabavom. Ova misao o zabavi se nastavlja tijekom djetinjstva, kada se dijete treba zabavljati istražujući životna pitanja i tražeći objašnjenja od svojih roditelja ili iz knjiga. Želja za tako biti zabavljen njegovana, u

određeno vrijeme žudi za kazalištem i besmislicama klauna. Članovi Novog Stvorenja bi trebali od prvog do zadnjeg odgajati svoje potomstvo nasuprot tome – biti glumci u velikoj drami života, da odbace prijevare i nastoje izvoditi velika djela korisnosti i dobronamjernosti na svjetskoj pozornici kako će im njihovi talenti i prilike dopustiti.

Brak Djece Novih Stvorenja

Već smo primijetili Apostolski nalog za Nova Stvorenja, da oni koji se vjenčaju rade dobro, ali oni koji se ne udaju čine bolje. Ovaj savjet, međutim, nije primjenjiv na njihovu neposvećenu djecu. Što se tiče potonjih Apostol piše: „Hoću [savjetujem], dakle, da se mlađe [iz skupštine ali ne od Crkve – vjernika, a li ne posvećene] udaju, djecu rađaju, vode kućanstvo i ne daju protivniku nikakav povod za pogrdu.” (1. Tim. 5:14)

Vjerujemo da mnogi od Novog Stvorenja ozbiljno griješe, iako nenamjerno, na ovu temu. Oni shvaćaju sasvim točno da u većini slučajeva brak ne samo da donosi povećane odgovornosti, nego i gorka razočaranja i tuge i boli u srcu. Ali ako su sinovi ili kćeri navršili dob za sklapanje braka i nisu dali svoja srca u brak s Gospodinom, niti će biti pripremljena da vide mudrost slijediti Apostolov savjet – dan samo Novom Stvorenju – da je bolje oženiti se „nego izgarati” nekontroliranim željama.

Imajmo na umu da je Bog osigurao brak za tjelesnog muškarca i ženu – Adama i Evu – prije ulaska grijeha u svijet, i da premda bračni odnos može biti zloupotrebljen, kao i svaka druga ispravna stvar, i premda se općenito užasno zloupotrebljava, usprkos tome nije krivnja na braku, već na njegovoj zloupotrebi. „Brak je častan u svemu i postelja [brak] neokaljana. A bludnicima i preljubnicima suditi će Bog.” (Hebr. 13:4)

Sasvim je prirodno da odrasla djeca budu nesklona poslušati savjet čak i najboljih roditelja o tome predmetu – cijeli je trend

prirode u suprotnom smjeru; a osim toga imaju primjer svojih roditelja. Ako, zanemarujući Gospodinov savjet da mu se predaju, zaključe da će pouke života naučiti iskustvom radije nego po zapovijedi, što prije počnu, to bolje. Mnoge životne lekcije najbolje se mogu naučiti kroz bračna iskustva; i u tu svrhu je poželjno da novi bračni par budu stavljeni što je više moguće na vlastite resurse – to jest da ih se potiče da pokrenu zasebno vlastiti dom itd. Tako će naučiti više brzo uvažiti samopouzdanje, čvrstinu, strpljenje, uzajamnu toleranciju i suradnju.

Pod onim što Apostol označava „sadašnjom nevoljom” (1. Kor. 7:26), čak bismo favorizirali ono što bi se uzelo u obzir kao rani brakovi. Muškarca s dvadeset i jednom godinom i ženu od osamnaest godina u nekim bismo aspektima smatrali poželjnijom od zrelije dobi, prije nego navika mišljenja i ponašanja postanu previše fiksni. Bračni par trebao bi se vezati jedno za drugo; od tud poželjnost gipkog raspoloženja – posebno od strane ženskog roda, koja bi trebala prihvatiti kao partnera samo onakvog kakvog bi mogla poštivati i gledati u njega i, koliko bi to priznati principi dopuštali, bilo bi joj drago popustiti. Osim toga, veća elastičnost tjelesnog sklopa mlade majke biti će joj u korist u izdržavanju njezinog neobičnog udjela u prokletstvu. (Post 3:16) Ne zaboravimo ni dragocjena iskustva koja je stekao svaki ispravan roditelj u njegovom pokušaju da osigura i odgaja njegovu djecu. Ove lekcije mogu ih privući Nebeskom Ocu brže nego bilo koje druge, i to je ono što Novo Stvorenje treba poželjeti iznad svega ostalog za njihovo potomstvo.

Mudri roditelji neće pokušati osujetiti prirodnu želju svoje djece za brakom, ali, mudro surađujući, nastojat će im svojom mudrošću pomoći u pravilnom uparivanju. I pravilno odgojeni vjerojatno neće zanemariti savjet brižnog i pažljivog roditelja, u najvažnijem pothvatu prirodnog života. Međutim, u takvom

trenutku neka popustljivi roditelj ne zaboravi da uparivanje treba biti na istoj osnovi – nevjernik s nevjernikom – opravdani s opravdanim, posvećeni s posvećenim – kao što je već iznešeno. Drugim riječima, ako su njihovi sinovi ili kćeri neposvećeni ne smiju ih nastojati uparivati s nekim iz Novog Stvorenja, koji bi se trebao vjenčati „samo u Gospodinu;” ali treba priznati da bi takav spoj različitih priroda vjerojatno bio nepovoljan za oboje i da je to u svakom slučaju suprotno božanskoj zapovijedi da se njegov narod ženi „samo u Gospodinu.”

Upraviteljstvo Nad Zdravljem Naše Djece

Roditelji će učiniti dobro imaju li na umu da kao što čista tijela pomažu njihovoj djeci u čišćenju uma, tako su i zdrava tijela dragocjeni dodaci zdravom umu. Svako Novo Stvorenje bi sa svojim „duhom zdrave pameti” trebalo biti dovoljan filozof da vodi svoje potomstvo do postignuća i očuvanja onoliko tjelesnog zdravlja koliko će njihova konstitucija dopustiti. Čisti zrak, čista voda, čista hrana i čista vježba, mentalna i tjelesna, u osnovi su najbolje korištenje onoga što smo dobili od roditelja i prenijeli našoj djeci.

Svaki bi roditelj trebao znati da magloviti zrak nije „svjež zrak,” i da onoliko koliko je to kompatibilno s razumnom ventilacijom treba ga izuzeti iz pluća; da zatvorena ventilacija treba uključivati sve moguće sunčeve zrake i da osjetljivo ne smije biti vani u vlažnoj atmosferi ranih jutara i kasnih večeri. Trebao bi povesti brigu oko čistoće svih posuda, itd. povezanih s vodoopskrbom i usaditi savjesnu brigu. Trebao bi se pobrinuti zato da svako dijete ima neki propisani posao proporcionalno njegovoj snazi i godinama, te da to učini dobro i pažljivo; i taj bi posao trebao biti dijelom fizički, a dijelom mentalni. Karakter čitanja i proučavanja, ni manje ni više nego onaj fizičkog rada, treba pažljivo pregledati, i treba se mijenjati s vremena na vrijeme – za pravilno zaokruživanje uma i tijela,

kao priprema za razne životne dužnosti. Dijete bi trebalo shvatiti roditeljski interes za njega i trebalo bi znati da je to potaknuto *ljubavlju* prema njegovoj budućoj dobrobiti i božanske je obveze.

Svojstva prehrane nažalost su pogrešno shvaćena i ovo je nesumnjivo uzrok mnogih bolesti – mentalnih i fizičkih. Svaki bi roditelj trebao znati da se hrana može dijeliti u tri klase:

(1) Hrana koja je visoko nitrogenizirana i koja gradi meso, mišiće, tetive. Od toga su meso, riba, živina, jaja, grašak, grah. Od takve hrane pet unci se mjeri dnevno kao obrok za prosječnog muškarca u prosječnom zanimanju – djeca proporcionalno manje. I ove namirnice su ozlijeđene s puno kuhanja.

(2) Ona hrana koja se uglavnom sastoji od škroba i šećera, koji opskrbljuju živčanu energiju – energičnost, aktivnost, energija, toplina. Od toga su pšenica, krumpir, kukuruz, zob, riža i njihovi razni proizvodi – kruh, krekeri, pudinzi itd. Ovi trebaju biti svježe skuhan i dobro skuhan da budu najhranjiviji i lako ih se asimilira – i to proporcionalno s prirodnom slabosti probave. U naše vrijeme strojeva i lakog putovanja je trošenje živčane energije mnogo veće nego one mišićnih vlakana; stoga bi hranu ove vrste trebalo jesti u mnogo većim količinama od one prvo imenovane. Obrok za prosječnog muškarca bio bi dvadeset unci dnevno – rastuća djeca trebaju malo više nego proporcionalnu količinu zbog njihove intenzivne aktivnost uma i tijela.

(3) Ta hrana – voće i povrće – koja je sastavljena uglavnom od vode, bogata je biokemijskim solima, ima veliku vrijednost. Ne pomažu samo njihove soli vapna, kalijeve kiseline itd stvaranju kostiju i kao živčana hrana i regulatori, nego njihovi vodenasti vlaknasti elementi (kao u kupusu, repi itd.), koji ništa ne doprinose našoj prehrani, pomažu u pranju i čišćenju crijeva i tako sprečavaju koncentraciju bogatije hrane od začepljenja u sustavu. Neke od tih, poput tikve, cikle, slatkih jabuka itd., također imaju hranjive sastojke vrijedne proporcionalno njihovoj slatkoći. I još, jake kiseline, djeluju kao razrjeđivači i

pročišćivači krvi. Od tih su grožđe, kisele jabuke, limuni, naranče itd. Od tekućine u nekom obliku – mlijeko, juhe ili vodenasto voće i povrće, ili sama obična voda, prosječan čovjek trebao bi ih upotrijebiti najmanje pet kilograma (jednako pet pinti) dnevno – djeca proporcionalno. Hrana sadrži dovoljno tekućine za obroke. Ispijanje vode treba raditi sat vremena ili više nakon jela. Te brojke pokazuju da većina ljudi koristi daleko premalo vode i povrća.

Dalje, valja napomenuti da mnogi od dijelova postavljenih među škrobnu hranu (pšenica, kukuruz, zob itd.) sadrže i dušične osobine – tako da tamo gdje je to potrebno radi ekonomičnosti ili iz bilo kojeg razloga dijeta na čistom povrću mogla bi se dogovoriti po vrlo maloj cijeni koja bi njegovala obitelj dobro, u mozgu, hrabrosti i snazi.

Neravnomjerno uravnoteženje ove hrane (posebno druge, najvažnije) teži ka bolesti – bilo prekomjernoj opskrbi koja uzrokuje da krv postane prebogata i spora i uzrokuje prišteve i čireve ili tamno obloženi jezik i glavobolju i giht, te dovodi do zagušljive prehlade; ili nedostatak hrane kako bi se udovoljilo zahtjevima prirode uzrokuje slabost, nervozu, bijelo obloženi jezik i pogodno je da dovede i do prehlade. Djecu treba naučiti zapaziti vlastite simptome i u skladu s tim da jedu – kako bi se suprotstavili bolesti na početku, ili po mogućnosti da se spriječi umjerenošću i dobrom prosudbom za stolom. Ali svi nisu zdrave prosudbe u takvim stvarima; od tud bi roditelji koji po Božjoj milosti imaju „duh zdravog uma,” trebali još više regulirati i proporcionirati i izmjenjivati opskrbu svojih stolova hranom koju bi tamo mogli jesti s malom potrebom za posebnom pažnjom ili odabirom – različitost radije rotacijom nego više vrsta odjednom.

Ne zagovaramo „pomodnost” niti težimo preusmjeravanju umova Novog Stvorenja daleko od duhovne hrane i pričvrstiti ih na fizičko zdravlje i što ćemo jesti, što ćemo piti itd. ... za čime Pogani teže. Ne; mi tražimo uglavnom duhovno. Ali dok se naši umovi i razgovori posebno bave duhovnim, naša je dužnost

koristiti najzdraviju prosudbu koju posjedujemo u brizi za našu djecu, koju nam je povjerila Božja providnost.

Riječ u zaključku o ovom pitanju prehrane. Konji i stoka jedu bez očite mentalizacije – dobro ili loše – i neki od brutalnih članova ljudske obitelji čine isto, ali njih je malo. Dakle, kod svakog obroka postoji nešto prikladno što će uzbuditi bilo ugodne ili neugodne osjećaje – ljubav, radost, mir, nadu itd. ili ljutnju, zlobu, mržnju, prepirku itd. Mentalna raspoloženja sada su prepoznata da imaju snažan utjecaj na probavu. Nekom alkemijom, ne jasno shvaćenom, uzbuđenje bijesa i zlonamjerno raspoloženje utječe na živce tako da ometaju probavu, dok veseli i sretni utjecaji djeluju na obrnuti način. Novo Stvorenje, samo, može iznutra sačuvati svoj „Božji mir” pod mnoštvom nepovoljnih okolnosti, ali nije tako s drugima: stoga ako je on odgovorna glava obitelji njegova je dužnost paziti mir kućanstva održavajući što je više mogućim razgovor za stolom ugodnim i korisnim ako nema religioznih tema.

Kada predamo interese vlastitog zdravlja i onog naše djece Gospodinu trebali bi biti sigurni da najbolje što možemo *koristimo što mudrije* blagodati i prednosti koje su nam već dodijeljene. Tada, a ne drugačije, možemo prisvojiti *našem uvjerenju* sigurnost da sve stvari rade za naše dobro.